

Tanker om bogbindet...

Tale ved åbningen udstillingen
Nordenvind, Nordiske Bogbind
2009, i Kunstindustrimuseet,
arrangeret af Foreningen af danske
Designbogbindere 22. oktober 2009

af Steen Bille Larsen, vicedirektør, Det
Kongelige Bibliotek

Ved foden af minareterne til Suleymaniye moskeen i Istanbul ligger et berømt bibliotek med en af Det Nære Østens store manuskriptsamlinger. Jeg var på besøg i deres afdeling for digitalisering og blev slået af de smukke bogbind i ens former på de bøger, som de digitaliserede. Da jeg åbnede af en disse smukt og sirligt indbundne bøger kom det helt bag på mig, at det var håndskrifter, jeg havde i hånden. Håndskrifter skrevet med så omhyggelig en hånd, at det lige så vel kunne være trykte bøger. Så værdsat var disse håndskrifter i deres århundredgamle bogbind.

Hvorfor er jeg kommet til at tænke på det i dag? Det skyldes at det var araberne, som i den tidlige middelalder revolutionerede bogproduktionen med de elementer, der 500-600 år senere blev overtaget af bogtrykkerkunsten og hvor man i Vesteuropa i forlængelse af den trykte bog udviklede bogbinderkunsten, således som vi kender den i dag.

Med nutidens it-briller ville man sige, at kodex-formen er en genial container til opbevaring af information. Bare dette at skrive på begge sider

af pergamentet eller papiret var en revolution. Bogbinderkunsten er udtryk for hvor højt man værdsatte den trykte bog. Bogen er en kulturskat i sig selv, hvis værdi og betydning understreges af det smukke, kunstneriske bogbind. Bogbindet løfter bogen til at blive en værdsat og skattet kulturgjenstand.

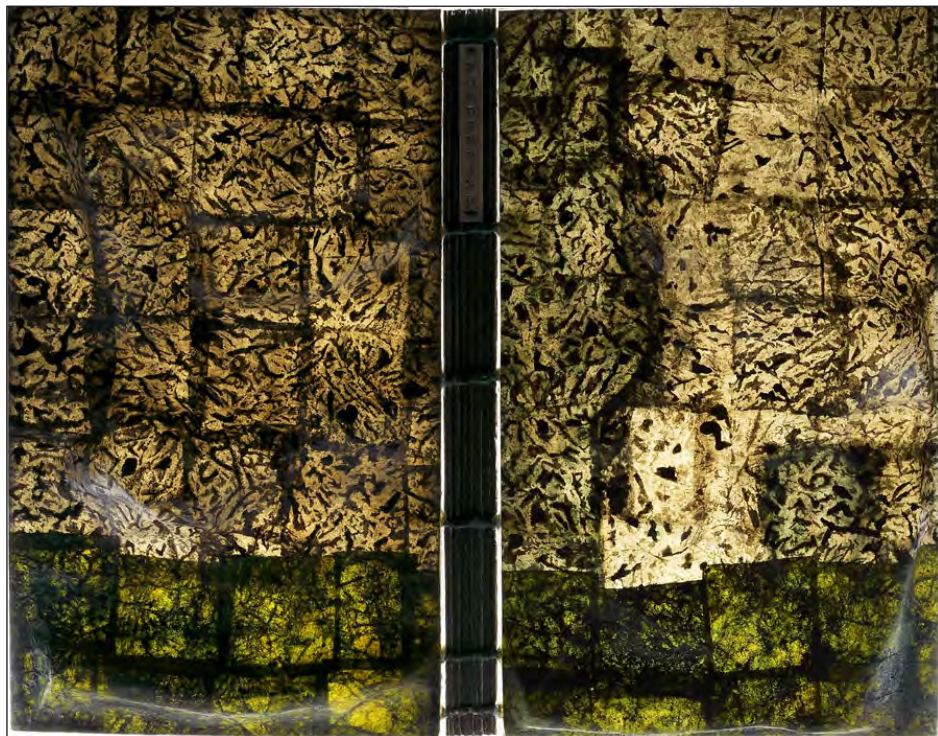
Det Kongelige Bibliotek digitaliserer for tiden de ældste danske bøger, trykt op til år 1600, i alt ca. 2.500. I dette projekt interesserer vi os ikke kun for informationen i bogen – den trykte tekst – men også for bogen og bogbindet som kulturgjenstand. Bindene bliver affotograferet på alle seks sider for at viderebringe den respekt for bogens indhold, som bogbinderens hånd i sin tid har lagt i skabelsen af bindet. Nogle binds historie kender vi – andre ikke. Nogle gange er det bogbinderen, der har lagt navn til bindet – i andre tilfælde en berømt bogsamler. I alle tilfælde er bindet med til at udtrykke noget særligt om bogen.

Den industrielle bogproduktion har inden for en generation vendt op og ned på de håndværk, som var forbundet med bogen. Udstillingen, som vi åbner i dag, er udtryk for at der stadig er interesse for bogen som kulturgjenstand og for at tilføre bogen noget ekstra gennem bogbindet. Bindene løfter bøgerne op til at blive kunstværker, men ikke mere end at det stadig er muligt at læse selve bogen. – Her må jeg bryde med mit manuskript, da jeg efter at have set udstillingen kan konstatere, at der er nogle af bidragene som er så grænseoverskridende, at det faktisk ikke er muligt

Bogbindene her er skabt til udstillingen af tre af Det Kongelige Biblioteks egne bogbindere. Øverst til venstre Inger Mønster Markers bogbind med de lidt skæve permsider med blå og beige skind på siderne. Herunder Marianne Lund Petersens bind med marmoreret papir i hvide, sorte, grå, blå og rødlige nuancer. Til højre med firkanter sat sammen med sorte og grønne farver ses et bind fremstillet af Hanna Munch Christensen.

at læse bogen. – I de fleste tilfælde er det dog stadig muligt at læse bogen.

Jeg lagde mærke til i indledningen til kataloget, at man har fraveget et oprindeligt krav om, at bidragyderne skal have en formel bogbinderuddannelse. Det er en realistisk ændring af konkurrencebetingelserne i lyset af at en formel bogbinderuddannelse ikke længere eksisterer. Som en sidebemærkning kan jeg fortælle, at Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med en privat bogbindervirksomhed arbejder på at oprette en lærlingeplads for en håndbogbinder, men foreløbig er sagen strandet i bureaukratiets store godkendelseskværn. Det Kongelige Bibliotek har blandt sine

opgaver at være Danmarks Bogmuseum. Vi vedligeholder og udbygger stadig vores bogbindsamling og i Bevaringsafdelingen holdes håndbogbinderkompetencen ved lige.

Lad os glæde os over de 91 bidrag, som er med på denne udstilling. Det bærer en tradition videre for samspillet mellem bogen og bindet og løfter værkerne op til noget som bedst kan sammenfattes med ordet sjæl.

Med disse ord erklærer jeg udstillingen Nordiske Bogbind 2009 for åben og ønsker alle bidragydere held og lykke og tak for jeres indsats.